

KÉT FILLÉR A PERSELYBEN

"Amikor feltekintett, látta, hogyan dobják a gazdagok áldozati ajándékaikat a perselybe. Észrevett ott egy szegény özvegyasszonyt is, aki két fillért dobott abba, és így szólt: "Bizony mondom néktek, hogy ez a szegény özvegyasszony mindenkinél többet dobott a perselybe. Azok ugyanis mind a feleslegükből dobtak az áldozati ajándékokhoz, ő azonban szegénységéből mindazt beledobta, amije volt, az egész vagyonát."

Egyetlen egy párhuzamos helyen találjuk meg ugyanezt a történetet, egy kicsit bővebben a Szentírásban. Márk evangélista evangéliumánál. Ott azt olvassuk, hogy Jézus leül a templomban a perselyekkel szemben, és nézi azt, ahogy az adományok befolyanak a templom céljaira. Korábban arról beszélt tanításában Jézus, hogy az írástudók és a farizeusok nemcsak nagyravágyók voltak, hanem kapzsis is, és nagyon sokszor mintegy a templom javára céllal kiforgatták az özvegyeket a házukból, és ha volt, a vagyonukból is.

A Heródes által épített első templomban figyelhetjük meg először a Biblia leírása szerint, hogy perselyt tettek ki. Tizenhárom nagy faládát készítettek. Felül szűkebb volt az a nyílás, ahol az adományokat bedobták, alul pedig egy kicsit bővebb, hogy elférjenek a pénzadományok. Mintegy trombita alakúak voltak ezek a ládikák, és így olvasunk először arról, hogy az istentisztelet céljaira, és egyáltalán mások megsegítésére adományokat gyűjtöttek. Sőt, ezekre a ládákra egy-egy cédulát is tettek, amelyre ráírták, hogy a ládába bedobott adományok majd milyen célt szolgálnak.

Ezek önkéntes adományok voltak. Volt egy ilyen furcsa persely is, hogy az elmaradt, hátralékos adományok. Ha valaki abban az évben nem adott még semmit a templom céljaira, az pótolhatta, s akkor azt a hátralékos adománygyűjtő perselybe tudta bedobni. Az adakozás gyakorlata mögött az az ószövetségi felfogás állt - ami teljesen biblikus egyébként -, hogy a hívő ember mindent az Istentől kap ajándékba még akkor is, ha ahhoz, hogy meg tudjon élni, el kellett vagy el kell most is adnia a munkaerejét. Tehát minden az Istentől van: a munkaerő, a képesség, a szellemi és a fizikai képességek, erők is. Mindenkinek az eltartója, fenntartója és megtartója a mindenható Isten.

Az Apostolok Cselekedetei is beszél hasonlóról a 4. fejezetben. Azt olvassuk, hogy nem volt az első keresztyén gyülekezetben egyetlenegy szűkölködő sem, mert mindenük közös volt. Sokszor ez egy birtok vagy földadomány volt, amit aztán értékesítettek. Az így befolyó összegből a gyülekezet nagyon szegény, nincstelen tagjait, vagy az éppen felszabadult vagy felszabadított rabszolgáit is ellátták és eltartották.

Valaki egyszer azt mondta nekem: Mi különbség van e között, meg a kommunizmus között? Egyetlen egy szó: önként. Önként adták oda. Ez az egy alapvető különbség van, hogy a hívő ember önként, szeretetből ad, mert szereti Istent, és mindent tőle kap. Ezért adott és ad manapság is az Isten céljaira.

Az ígéret földjére való bevonulás előtt Izrael népe között azonos volt az anyagi helyzet. Senki nem volt gazdagabb, mint a másik, és senki nem volt szegényebb. A királyok korától kezdődött el aztán a differencia ember és ember között. Voltak olyanok, akik a király szolgálatában nagyon meggazdagodtak, mások pedig, akik

nem jutottak - ahogy ezt ma mondják - zsírosabb állásokhoz, sokszor elszegényedtek.

Tudjuk, hogy Nehémiás ez ellen is felemeli a szavát, amikor visszatérnek a fogságból, és egyik ember a másikat kihasználja, sőt a saját népéből rabszolgává tettek némelyeket. Elrendeli kökeményen, hogy tessék visszaadni a kölcsönadott pénzt is, kamat nélkül. Elengedni bizonyos adósságot, másrészt elégedjete meg azzal, ha visszaadják az alap-tőkét, és nincsen kamat rá. Tessék elengedni és szabadon engedni a rabszolgának használt fiatal fiúkat és lányokat. Nehémiás helyreállította az Isten rendjét. Mert már olyanok voltak az eltérések a szociális helyzetben, ami katasztrófával fenyegetett a hazatértek között.

Azt olvassuk tehát, hogy Jézus ül a persellyel szemben, és nézi azt, hogy ki hogyan adakozik. Ez nagyon kedves biztatás mindnyájunk számára, és nagyon komoly intés. Jézus látja, hogy mi hogyan gondolkodunk erről a kérdéstről. Jézus leült a templomi perselyekkel szemben, és csendben figyelt. Ma is figyel. Nem hisszük ezt el nagyon sokszor. Ő pontosan látja, hogy ki-ki hogyan bánik azzal a pénzzel, amit Istentől kap, vagy újra mondom, a munkájáért, vagy nyugdíjként, vagy valamilyen más módon. Az anyagi ügyeinket sem lehet Isten háta mögött intézni. Jézus pontosan látja, hogy mit és hogyan teszünk ebben a kérdésben. Hogyan gazdálkodunk: elgondolásaink, terveink vagy vágyaink szerint, vagy pedig egészen más a mérce ebben a kérdésben az életünkben.

Az 1Tim 6,9-10-ben azt olvassuk: "Akik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértésbe meg törbe, sok esztelen és káros kívánságba esnek, amelyek az embereket pusztulásba és romlásba döntenek. Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme, amely után sóvárogva egyesek eltévelyedtek a hittől, és sok fájdalmat okoztak önmaguknak."

Nagyon sokan a hívők közül sem akarják sehogyan sem megérteni, hogy a pénzszerzés soha nem válhat egy keresztyén ember életcéljává. Pedig nagyon sokan beleesnek templomba járó, komoly hitű emberek is ebbe a szörnyű csapdába, hogy az válik céllá, talán nem életcéllá, de céllá, hogy minél több legyen abból, ami egyébként fogyó.

A pénz, eszköz. Legalábbis Isten arra engedte feltalálni a föníciaiak által, hogy eszköz legyen, hogy arra használjuk, amire azt Isten adta. Amíg eszköz a kezünkben, addig biztos, hogy nem mi fogunk szolgálni a pénznek. A mammon nevű istennek. Ha céllá válik annak a megszerzése, akkor elkezd uralkodni, taposni rajtunk, és akkor veri az ördög a hátunkat, és behajszol olyan vállalkozásokba is, amelyekből vagy nem lehet kijönni, vagy nagyon nehezen. Akkor behajszol olyan kölcsönök felvételébe, amire tulajdonképpen semmi szükség nincs, de fizetni kell, ha belepusztul az ember. Ha a pénzszerzés céllá válik, akkor az ember rabszolgává válik a pénznehézségben.

Azt mondja tehát Isten igéje, hogy aki meg akar gazdagodni, akinél a pénz megszerzése válik céllá, annál a pénz az illető fölé fog nőni, és sok keserűségben és nyomorúságban lesz része.

Baj az, ha valaki gazdag vagy jól megy neki? Nem ez a probléma. Az a probléma, az a baj, amikor - ezt mondja az ige - minden rossznak a gyökere a pénz szeretete. Nem a pénz a rossz gyökere, hanem hogyha mindennek előtt valaki az anyagi javak megszerzését akarja, és a pénz diktál, parancsol Isten helyett a mi életünkben.

Ismerek olyan családot, ahol a gyereknevelés egyetlen eszköze az anyagiak juttatása, vagy az anyagiak megvonása. Úgy kezelik a gyerekeket, ha elvégezte azt,

akkor kap pénzt, sokat. De miért kell egy gyermeknek pénzt kapnia azért, hogy elvégezze azt, ami a kötelessége. Majd rá fog jönni az élete során, hogy nem úgy működnek a dolgok, ahogy azt ő gondolja. Nem lehet mindent pénzzel megszerezni és elintézni.

Figyeljük csak meg! A tékozló fiúnak is csak addig voltak barátai, amíg pénze volt. Amikor elfogyott a pénz, akkor a disznók voltak a barátok. A disznók vályújáig jut. Amikor jönnek a bajok, akkor elpárolognak a barátok. Amíg van pénz, addig van barát. Amikor csak a baj van, akkor nincs már bajtárs. Mert, ha a pénz elfogy, akkor elpárolognak a barátok, és ott marad egyedül az illető. A tékozló fiú a disznókat már egyedül őrizte, ott már nem volt senki mellette.

Nem önmagában rossz a pénz. Akkor válhat bűnné egy hívő ember életében is, amikor az Isten helyére kerül, amikor arról a helyről kiveszik, ahova egyébként Isten azt helyezte. Nem a pénz rossz önmagában, hanem annak szeretete. Ezért nagyon fontos a pénz eredete is. Honnan és hogyan kerül a kezünkbe? Hogyan szerezzük meg? Hogyan keressük meg? Hogyan találjuk meg? Tiszta az a forrás, vagy nem tiszta, ahonnan az a kezünkbe kerül?

Isten pontosan látja a mi forrásainkat is, és azt, hogy mit hogyan szerzünk meg. Ezért jó lenne végignézni ezt a kérdést, és ha kell, akkor tisztázni a pénzügyeinket is Isten elé állva. Ha nem tudjuk, akkor Őt megkérdezve, hogy helyes-e, hogy én ezt elfogadom? Tényleg ezért a munkáért ennyi jár? Nem túlzás ez, hogy ennyit kérek, ezt mondom? Jogos, vagy pedig önmérsékletet tanúsítok és a kevesebb is elég.

A pénzügyeink mindig hitbeli ügyek is, mert összefüggnek a dolgok. Amilyen mértékben hiszek Jézus Krisztusban, olyan módon kezelem a pénzt és a pénzügyeimet is.

Nagyon fontos kérdés, hisszük-e, hogy az összes pénzünk az övé-e? Mert azért azt világosan látni kell, hogy a pénzt tényleg csak sáfárságra kapjuk. Akkor látjuk ezt igazán, amikor Isten elzárja a csapokat. Amikor hirtelen lapátra kerül az ember, s nem kap fizetést, mert nincs munka. Vagy amikor bemegy az üzletbe, és szembetalálkozik a legújabb árcédulákkal, s megdöbben. Hogy lesz ez ezen túl?

Érdemes tehát végiggondolni azt, hogy mi hogyan gondolkodunk ezekben a kérdésekben Isten színe előtt. Látjuk-e, hogy csak sáfárok vagyunk - még akkor is, ha időnként pénzt ad Isten a kezünkbe -, de az ige azt mondja, hogy mid van, amit nem úgy kaptál? Ha ezt is az Istentől kapjuk - nem tudom, hogy ki hiszi ezt, és ki nem -, akkor azért ezt világosan látnunk kell, hogy el kell számolni.

Ebben a részben valójában arról van szó, hogy az az igazi adomány, amit megérzünk. Ezek az emberek, akiket Jézus néz, egy kivételével a feleslegükből adtak. Nem érezték meg. Jézus azt mondja, ha megérzed, és úgy adsz, és úgy segíted Isten ügyét, vagy segítesz valaki másnak, mert ő ismeri a pénzforrásainkat, és nem lehet Őt becsapni. Pontosán tudja, hogy mennyit lehet, és mennyit tudunk mi adni.

Miért szólal meg akkor Jézus, amikor ez az özvegyasszony odaér a perselyhez, és két leptont beledob, két fillért. Egyszerűség kedvéért mondhatjuk így. Azért, mert ez az asszony adott igazán adományt. Mert ő nem a feleslegéből adott az Istennek.

Azt olvassuk az eredeti görög szövegben: mindenképp többet dobott a perselybe, mert az egész bioszát beledobta, vagyis azt a két leptont, ami egy ember élet-fenntartásához egy napra szükséges volt. Tudjon vele venni valami kicsike ételmezt, hogy ne haljon éhen, meg mást is esetleg ki tudjon fizetni, ha félre rakott még ebből

a két leptonból. Tehát az egészet, ami ahhoz kellett, hogy meg tudjon élni, tovább tudjon élni.

Nos, ez nem azt jelenti, hogy valakinek az egész nyugdíját be kell dobni a perselybe, nehogy már valaki félreértse. Nem erről beszél Isten. Itt ez az asszony ezt tette, mert erre indította Isten. A mi tanulságunkra íratott meg mindaz, amit a Szentírásban olvasunk. Ezért adja ezt a példát Jézus Krisztus elénk.

A vagyon szónál, mert itt az szerepel, hogy az egész vagyonát. Ahhoz, hogy ne haljon éhen, szüksége volt erre a két leptonra. Mégis úgy látta, felment Jeruzsálembe, fogta és a templom céljaira feliratú perselybe bedobta ezt a két leptont. Jézus feláll, és azt mondja: hát ez az. Most érkezett adomány a templom javára. Addig meg sem szólal. Itt feláll, és azt mondja: igen, ő az egész vagyonát beledobta. Vagyonos ember volt. Két leptonja volt. Neki az a vagyon, van, akinek hatvanmillió. Van, akinek ötmillió, van, akinek egy, vagy van, akinek ötvenezer forint az egész vagyona. Neki a két lepton volt. A milliomosnak, meg ugye vannak milliárdosok, nekik a milliárdok a vagyon.

Ennek az özvegyasszonynak a két lepton volt, s beledobta az egészet. Nem félt? Özvegy, nem tartotta el senki, nem érdeklődött iránta senki sem, nem segített rajta senki sem. Micsoda bátorság. Mindet beledobta. Az egész vagyonát, vagyis, ahogy itt szerepel a görögben, az egész bioszát, az egész biológiai élete fenntartására szolgáló összeget beledobta. Az utolsó két fillérjét.

Tulajdonképpen azt mondja ezzel ez az asszony, hogy Istenem, én megtettem mindent, most te jössz. Rád bízom magam teljesen. Most aztán semmi más nem marad, minthogy te cselekedj, s eltarts engem. Te megígérted: nem láttam volna - mondja az ige -, hogy az istenfélő ember kenyérféreg lett volna. Honnan tudjuk, hogy ez az özvegyasszony nem halt éhen? Sehonnan. Biztos vagyok benne, hogy nem halt éhen. Miért? Mert az Isten eltartotta. Én nem tudom, hogy most négy leptont kapott, vagy két leptont, vagy hogy volt. Nem ír erről a Biblia semmit, ne találgassunk. De az biztos, hogy az Isten eltartotta és megtartotta őt.

Két fillérje belehullt az áldozati adományok perselyébe, mert mindenét odaadta, amije volt. A legnehezebb egyébként a nagyon szegénynek megtenni ezt. Ennél már csak egy nehezebb van, a nagyon gazdagnak megtenni ugyanezt, meg a közepesen gazdagnak, meg a jómódúnak.

Valaki egyszer olyan kedvesen mondta, hogy te most örököltél. Addig úgy nem volt gond a számára, hogy a tizedét Istennek adja, de most örököltél. Most ennek a tizenötmilliónak is adjam oda a tizedét? Az már másfél millió. Csak a tized. Ugye, milyen húzós? Annak is? Miért, annak nem annyi a tizede, amennyi? Mennyivel nehezebb. Én tudom azt, hogy ötvenből ötezret is, most csak a számokat mondom, de nem ilyen sarkított dolgok ezek, azt is nehéz, de azért nagy összegből, vagy egy örökségből mennyivel nehezebb adni. Ez az asszony mégis megtette ezt, mert szeretete az Istent.

Van egy példa ám, Jézus élete. Nem odaadta mindenét? Szegénnyé lett értünk, hogy mi gazdaggá lehessünk.

Azt mondja a korinthusi levélben, hogy megüresítette önmagát. Szegénnyé lett. Szolgai formát vett fel. Gazdag lévén szegénnyé lett, hogy minket gazdaggá tegyen. Tanításában világosan elmondja Jézus, hogy a pénz van az emberért, és nem az ember szolgálja a pénzt. Isten a szívünket nézi, és nagyon jó lenne, ha nem akarnánk időnként az Isten ügyén spórolni. Nem igazán lehet. Mert ha ezt megtesszük, akkor az áldás kezd elmaradni. Ha pedig bátrak vagyunk, és merünk az

Istennek adni, akkor átéljük azt a csodát, hogy az Isten megáldja az életünket. Van olyan, hogy a sokszorosát adja vissza. Azt mondja az ige: aki bőven vet, bőven arat. A Példabeszédek 4,23-ban azt olvassuk, hogy minden féltve őrzött dolognál jobban óvd a szívedet, mert onnan indul ki az élet. Mit féltünk mi a legjobban? Hát, mondjuk, ha valaki bevásárol a piacon, akkor lehet, hogy a pénztárcáját. Megtapogatja, megvan-e még? Az a gyanús alak olyan közel jött hozzám. Vagy félti esetleg a lakását, amíg nincs otthon. Bezárja, felül zár, középen, alul. Még a szomszéd is figyel. Vagy félti az autóját. Bizonyos értelemben ezek természetes dolgok. Félti az egészségét. Mit mond Isten? Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd a szívedet, mert onnan indul ki az élet.

Vagyis nem a pénztárcánk a legfontosabb kérdés, hanem a szívünk. De ha a szívünk helyén pénztárca van, akkor ez nehéz ügy lesz. Ebből a kérdésből csak Isten tud kiszabadítani, hogy a szívünk helyére, a szívünkbe, helyesebben, Isten igéje, Isten maga kerüljön, s ne a pénz vagy valami más iránti vágy töltse ki.

Isten azt mondja, hogy emeld fel a fejedet a mennyieikre. Ez a világ nem igazán a pénzünket akarja ám. Nem is a lakásunkat. Néha elveszik, meg néha kimegy az ember, és nincs az autókulcsot hova behelyezni, mert nincs ott az autó, elvitték. Ilyen is előfordul. Meg leütnek este, mert ilyen világban élünk, és kirabolnak. De valójában mégsem ezt akarja a világ. A világ azt jelenti az ige szerint: ami nem Isten szerint való. A világ a szívünket akarja. Bizony! Ezért mondja azt az ige, hogy minden dolognál jobban őrizd Isten segítségével a szívedet, mert ha a szívünkben gyökeret ver a rossz szerelme, a pénz szerelme, akkor az mindenfajta istenfélelmet és bizalmat az Isten iránt képes kiölni abból.

A rossz gyökerétől akar minket Isten megőrizni, a pénz imádatától, mert vagy Jézusnak adom a szívemet folyamatosan, vagy mindenféle egyéb fogja, vagy mindenki más fogja kitölteni és betölteni, és nem Isten. Ha pedig Isten tölti be, akkor az elég lesz. És akkor elég lesz az a pénz is, amit kapunk. Akkor Isten megtanít beosztani azt.

Ha Istené a szívünk, akkor elég lesz az, amit kapunk. Akkor azt be tudjuk osztani, akkor az mindenre elég. És ha mégsem? Mert azért ilyen is lehet, hogy nem a mi hibánk, hogy nem elég. Én egyetlen egy bankról tudok, amelyik sosem fog csődbe menni. És most nem a vatikáni bankra gondolok. Egyetlen egyre, az Isten, aki kezel minden pénzt. Hozzá mindig lehet fordulni.

Nagyon-nagyon szabad ember az, aki szabad a pénz szeretetétől. Fantasztikusan szabad. Szabad a fősvényeségtől, a kicsinyeségtől. Ha a pénz eszköz az élet fenntartására, Isten ügyének szolgálatára, és mások megsegítésére, akkor egészen szabadok leszünk ettől a kérdéstől. Akkor leszünk igazán gazdagok, és akkor átéljük azt a csodát, hogy amit kapunk az Istentől, akár úgy, hogy megdolgozunk érte, az mindenre elég lesz. Ámen.

A PÁPAI HATALOM FEJLŐDÉSE A XIII. SZÁZADIG

1. A pápai hatalom alapvetése

A római egyház tana szerint a pápaság egyidős magával a keresztyéniséggel, mert maga Krisztus alapította. Jézus Krisztus ugyanis az apostolok közti főséget, a „primátust” Péterre bízta volna (aminek bizonyosságául felhozzák főként Mt. 16:18, Ján. 21:15-17, Luk.

22:32. verseit), s Péter, mint az apostolok feje, alapítója és első püspöke lett volna a római gyülekezetnek. A római püspökök ennél fogva Péter utódai volnának, s mint ilyenek, az egész egyház fői. Ezt a tant azonban az elfogulatlan bibliai és történelmi vizsgálódás nem igazolja. Az Úrnak egyáltalán nem volt szándéka, hogy egyházból világi intézményt alakítson s hogy abban főhatalmat, uralmat létesítsen. Péternek mondott szavait csak erőszakosan, Jézus egész szellemével ellentétben lehet hivataladásra, kinevezésre magyarázni. Az Úr sokkal jobban ismerte Péter gyöngeségét, semhogy egy ilyen világtörténelmi feladattal és kiváltsággal akarhatta volna felruházni őt és az emberi gyarlóságnak még jobban alávetett „utódait”. Valójában az apostolok között lelki hatalomban nem volt semmi különbség. Olyan megbízást, amelyet Péternek, a többi apostolnak is adott az Úr. Péternek némi megkülönböztetett személyes tekintélye volt ugyan, de ezt is meg kellett osztania Jánossal, a két Jakabbal, később Pállal. Teljesen alaptalan az az állítás, hogy a római gyülekezetet Péter alapította s ő volt első püspöke; csak annyi áll, hogy a vértanúhalált tényleg Rómában szenvedte el Nero alatt (de sokan; komoly tudósok, még ezt is kétségbevonják). Péter életének idejében a monarchikus püspökségnek még sehol nyoma sincs.

Tagadhatatlan ellenben, hogy a római gyülekezetnek a nyugati keresztyéniség életében már a legrégebb időktől kezdve fontos szerepe van. De ezt a gyülekezet helyzete és állapota maga megmagyarázza. Rómán függött ekkor az egész világ szeme. Ez volt a birodalom fővárosa, törvényt, parancsot, segítséget onnan vártak a népek. Ez a központi helyzet volt a természetes alapja az ottani keresztyén gyülekezet tekintélyének is. A provinciák keresztyénei is érdeklődtek a római keresztyének szokásai és nézetei iránt s kezdték azokat már nagyon korán példaként tekinteni. Sok szegényebb vidéki gyülekezet egyébként is le volt kötelezve a rómainak; ez ugyanis tehetősebb tagjai jóvoltából mindig sokat tudott áldozni a szegényebb atyafiak fölsegelésére. Nagyban emelte azután a római gyülekezet tekintélyét az a körülmény is, hogy a római császárok részéről ő szenvedett legelőször üldöztetést s ő látta a vértanúhalálát Péternek és Pálnak.

Ezt a tekintélyt pedig féltékenyen őrizték és növelték a gyülekezet vezetői, később püspökei. Ezek rendszerint erőskezű és kitűnő gyakorlati érzékkel bíró emberek voltak: igazi rómaiak, akik egyformán tudtak parancsolni és alkalmazkodni. Az a törekvésük, hogy gyülekezetük tekintélyét és „apostoli” hagyományait irányadónak ismertessék el más gyülekezetekkel is, már az I. század végétől észrevehető. Ez természetesen nem ment simán. Máshol is voltak tekintélyes, nagy gyülekezetek, hatalmas püspökök. Ezek is tisztelettel néztek ugyan az apostolok vérével öntözött Rómára, de irányító, rendelkező jogát nem akarták elismerni. Keleten a püspökök, a császári hatalomra támaszkodva, meg is tudták őrizni önállóságukat a római egyházzal s püspökségével szemben. De Nyugaton a császárság az V. század végén teljesen összeomlott. A népvándorlás zűrzavarában csak egy maradt meg a régi világból szilárdan és változatlanul: a római püspöki szék, a „Péter széke”. Ez lett most már az egyetlen természetes központja a nyugati egyháznak és műveltségnek. Püspökei ügyes politikával aknázták ki hatalmuk növelésére ezt a kedvező helyzetet. Bölcsességük és erélyük nem egy válságos pillanatban lett megmentőjévé Róma és Itália művelt öslakosságának. Érthető, hogy a hálás keresztyén nép „atyáinak” kezdte őket tekinteni s a „pápa” nevet kizárólag rájuk ruházta. Ilyen igazi hatalmas atya-pápa volt már I. (Nagy) Leó, az V. század közepén, akinek nagy része volt abban, hogy a rettegett hun király, Attila, elvonult az „örök város” alól (452).

Nem mindenik „pápa” érhetett el ilyen sikereket. Ezekben a viharos időkben sokszor volt a pápai szék játéklabdája a barbár hódítóknak. Igazi hatalmas pápa nem is volt az ő idejünkben az egy I. (Nagy) Gergelyen kívül (590-604), aki nemcsak követelte, de gyakorolta is a római püspöki székeknek az egész nyugati egyházra kiterjedő hatalmát. Követelni azonban a többiek is mind követelték ezt az egyházi „primátust”. Sőt már nagyobb dologról: világalomról is álmodoztak. A régi római császárok örököseinek kezdtek magukat tekinteni. Még alantasabb eszközöktől sem riadtak vissza a nagy célok érdekében. Az efféle költött jogcímeik igazolására abban az időben általános szokás volt az okmányok hamisítása. A pápák ilyen hamisított okmányokra támaszkodva, merészen hirdették, hogy ők

már Nagy Konstantin óta egyenesen a római császári hatalomnak az örökösei s ezért nagyobbak bármely egyes nép és ország uralkodójánál: egyház és papság, népek és királyok egyaránt az ő főhatalmuknak vannak alája vetve. A hamisítványokat csak a XV--XVI. századokban sikerült leleplezni.

Egyelőre nem sokra mentek ez igényeikkel. A frank királyok, akiknek politikai és katonai segítségét többször igénybevétték, megbecsülték ugyan a pápákat, még fejedelemség számba menő világi birtokokat is ajándékoztak nekik Itáliában, egyébként azonban nagyon kemény kézzel fogták s egyszerűen hűbéreseiknek tekintették őket. Így tett különösen a hatalmas Nagy Károly császár. Az ő halála után, amikor birodalma széthullott, a pápák azonnal újra fölemelték fejüket s kezdték hangoztatni igényeiket. De ezekkel a nagy igényekkel rendszerint nem állott arányban a pápák erkölcsi színvonala. Különösen a X. század folyamán rettentő erkölcsi süllyedésbe és politikai megaláztatásba került „Péter széke”.

2. A pápai hatalom fölépítése

Süllyedéséből a pápaságot a német királyok - Nagy Ottó, de főképp III. Henrik - emelték ki. Ezek a „római” császári koronát is viselték, a Nagy Károly birodalmának felújítására vágyakoztak s az egyházat és a pápaságot is e céljuk szolgálatába akarták állítani. A pápák azonban a császároktól csak az erkölcsi és politikai támogatást fogadták el, egyébként pedig folyvást függetleníteni igyekeztek magukat tőlük. Szívesen előbbrevaló volt nekik „az egyház szabadsága”. Csak az volt a baj, hogy ők ezt a szabadságot nem tudták másként elképzelni, mint csak a saját viláгурalmuk alakjában. Ennek érdekében szembeszálltak a német királysággal. Megkezdődött a pápaság és a császárság több évszázados nagy harca.

A harc kitérésének közvetlen indítóoka a főpapi állások betöltésének: az investitúrának a kérdése volt. A német királyok Nagy Ottó óta, trónjuk megerősítésére hatalmas hűbéri birtokadományokkal láncolták magukhoz a főpapokat. Ezzel trónjuk legmegbízhatóbb támaszaivá tették őket politikai és katonai téren. Ezt azzal is biztosították, hogy az egyes püspököket, érsekeket, apáturakat ők nevezték ki. Más királyok, fejedelmek, nagy hűbérurak pedig egyenesen áruba bocsátották az egyházi állásokat s a többet fizetőnek adták oda. Ezt az eljárást nevezték (az Ap. Csel. 8:9-24. verseiben szereplő Simon Mágus után) simoniának. Így az egyházi vezető állásokba rendszeren a legmélványosabbak kerültek. Ennek következménye az egyházi élet s különösen az erkölcsiség teljes elvadásása lett. Ezen akart segíteni egy szigorú reformirány, amely a burgundiai Cluny szerzeteseitől indult ki 910 körül. Ez az ú. n. „cluny-i reform” eleinte csak a durva simonia ellen küzdött. Ebben még a vallásos lelkű német királyok s egyéb uralkodók is támogatták. De azután a pápák, felismerve a mozgalomban rejlő erőt, maguk álltak az élére. Ők pedig a saját hatalmi érdekeiknek megfelelően simoniának bélyegezték az investitúrát is: vagyis azt, hogy egyházi állás betöltésének joga egyáltalán világi ember kezében legyen. Ők azt akarták, hogy a német s egyéb főpapoknak maradjon meg minden, a királytól kapott javadalmuk, de a kinevezésük egyedül a pápától függjön. Ez nem mást jelentett volna, mint azt, hogy egy ország leghatalmasabb hűbéresei egy külföldi uralkodónak, a pápa-királynak legyenek engedelmes szolgálói s nagy vagyoni és hadi erejükkel állandóan veszélyeztessék a saját királyuk trónját. Ezért érthető, hogy a német királyok körömszakadtáig ragaszkodtak az investitúra jogához; viszont a félelmes akaraterőjű VII. Gergely egyszerűen eltiltotta azt. Az egyházi átok rettenetes fegyverével és a német nagyhűbéreseket föllázításával sikerült mélyen megaláznia ifjú és könnyelmű ellenfelét, IV. Henrik királyt (Canossa, 1077). De győzelme tetőpontjáról hamar lesiklott: a hadi szerencse ellene fordult és számkivetésben halt meg.

3. A pápai hatalom csúcspontja

Az investitúra-harcok ezután is sokáig, váltakozó szerencsével folytak, de végre is a pápaság került ki belőlük fölényes tekintéllyel és politikai hatalommal. III. Ince alatt a világhatalom teljességét élvezhette a pápaság. Ő ugyanis a politikai helyzet szerencsés alakulása következtében Európa tényleges urává és parancsolójává lett. A császárságot, az angol és az aragoniai királyságot egyszerűen pápai hűberré süllyesztette; a francia királyságot megalázta. Ő alatta vették be Konstantinápolyt a nyugati kereszties hadak (1204) s alapították meg ott a rövidéletű keleti „latin” császárságot. Fényes lateráni közzsínatán 1215-ben jóformán az egész keresztény világ több mint 2000 főre menő képviselöje megjelent és hódolt a pápai székek előtt. Utódai sivár politikai küzdelmekben pazarolták el mindezt a nagy erőt és tekintélyt.

Hatalmuk csúcspontján a pápák már nemcsak Péter utódainak, hanem egyenesen Isten és Krisztus helytartóinak tekintik magukat. „A pápa - mondotta III. Ince - kisebb ugyan Istennél, de nagyobb, mint egy közönséges ember”. Uralmának alá van vetve nemcsak az egyetemes egyház, hanem az egész világ. A császár és a fejedelmek egyszerű hűbéresei, akiket bármikor letehet, alattvalóikat feloldozhatja a hűségesküjük alól. Az egyházi és az állami hatalom - a pápai elvek szerint - két kard: az Úr mind a kettőt Péternek, tehát a (pápai) egyháznak adta. Az egyház a „lelki” kardot maga kezeli, a „világit” - visszavonásig - a fejedelmekre bízta. Az egyház és az állam viszonya tehát az, ami a napé s a holdé: az állami hatalom csak kölcsönvett fény. Ez elvek következetes érvényesítésével a nyugati egyház a XIII. században tényleg a pápa egyházává lett.

4. A pápai és a keleti egyház

Csak a végső nagy céljukat nem bírták elérni a pápák: a keleti keresztényiséget nem tudták hatalmuk alá terelni. Kelet és Nyugat egyháza közt ősi volt az ellentét. A szemlélődő görög egészen mást keresett a keresztényiségben, mint a gyakorlatias római; amaz „megistenülés” után sóvárgott, emez bünbocsánatra vágyott. Ezért már kezdetben nehezen tudták egymást megérteni. Még nagyobb lett az ellentét, mikor a nyugati egyházban a vezetőszerem az új népeké lett, amelyeket a görög, mint barbárokat lenézett és mint erősebbeket gyűlölt. A római pápa hatalmának növekedését egyre ingerültebb féltékenységgel nézte a legtekintélyesebb keleti egyházfő, a konstantinápolyi patriarcha. Századokig húzódó csöndes ellenségeskedés lett ebből. A két egyházfél tanában, istentiszteletében és rendtartásában az idők jártával ellentétek is képződtek ki: így pl. a keletiek helytelenítették a papi nőtlenség egyetemesen kötelezővé tételét, két szín alatt adták az úrvacsorát stb. Ezek az ellentétek nem lettek volna egyeztethetetlenek, de a hatalmi versengés miatt elmérgesedtek. 1054-ben megtörtént a végleges szakítás. Helyrehozására történtek ugyan később kísérletek, de ezek máig sem vezettek általános sikerre.

RÉVÉSZ IMRE: Az őskeresztényiségtől az ellenreformációig

JÚLIUS HAVI GYÜLEKEZETI ESEMÉNYEK

Július. 3: Az istentisztelet utáni ebédet készítette és adományozta Magyary Ilona és András.

Július. 10: Az istentisztelet utáni ebédet alkalmával a levest és a sütemény készítette és adományozta Kenéz Ilona és Zoltán. A második fogást készítette Megyesi Gizella.

Július. 16: Mónika Regina Lakos részesült a keresztiség sákramentumában.

Július. 17: Az istentisztelet keretében sor került Mercedes Diana Erdey keresztelőjére. Az istentisztelet utáni ebédet készítette és adományozta Vörös Ilona és Máté.

Július. 24: Az istentisztelet utáni ebédet készítette és adományozta Kádas Jutka, segített Kádas Klára.

Július. 31: Az istentisztelet utáni ebédet készítette és adományozta Gábris Ágnes. Segített Kozák Piroska és Imre.

JÚLIUS HAVI ADOMÁNYOK

Andras & Roberta Csaplar, édesanyám emlékére.....	\$ 25.00
Charles & Marta Moore, adomány.....	\$ 25.00
Elvira M. Orly, adomány.....	\$ 50.00
Bela Toth, adomány.....	\$ 100.00
Ann Matrai Jona, Jóna Tamás emlékére.....	\$ 50,00
Maria Szabo, férjem emlékére.....	\$ 100.00
Ilona O. Magyary, Cyrill Orly emlékére.....	\$ 100.00
Zoltan & Piroska Bordas, édesanyánk emlékére.....	\$ 50.00
Laszlo & Edith Dittert, adomány.....	\$ 100.00
Otto & Elizabeth Avvakumovits, adomány.....	\$ 30.00
Ibolya Lorincz, adomány.....	\$ 100.00
Margaret Gombos, férjem és édesanyám emlékére.....	\$ 100.00

A Presbitérium nagy szeretettel köszön minden adományt és segítséget. Az Úr Isten gazdag áldása legyen az adakozó testvéreinkkel!

Gyülekezetünk betegeiért imádkoztunk. Kértük az Úristen kegyelmét életükre, hozza vissza beteg testvéreinket minél hamarabb köreinkbe. Betegek a következő személyek voltak: Miroshichenko Ágnes, Madarász Pál, Fejér Sándor, Andree Varga Éva, Charles Moore, Moore Márta, Hajnal Blanka, Rác Erzsébet, Magyary András, Fabó Zsuzsa, Margit Leeman, Balogh Ernő, Jack de Roover, Nagy Ferenc, Pelionisz Ibolya.

- Szeretettel kérjük adakozó testvéreinket, hogy a gyülekezeti pénztáros munkája megkönnyítése, valamint a pontosabb könyvelés véget, írják rá a csekkben beküldött adományaikra, hogy azt mire adományozzák. Ellenkező esetben minden csekket, ami az istentiszteletei adakozás során gyűl össze, és aminek a "memo" részében nincs semmi megjelölve, automatikusan perselypénznek könyveljük el, és ez az adomány nem fog megjelenni gyülekezeti újságunkban.

- A Presbitérium szeretettel kéri egyháztagjainkat, hogy ne feledkezzenek meg az évi egyházfenntartói járulék befizetéséről, ezzel is támogatva kicsiny gyülekezetünk fennmaradását.

*- Szeretettel kérjük gyülekezeti újságunk olvasóit, hogy az újság kiadása kapcsán felmerülő költségek csökkentésének érdekében, azok a személyek, akik drótposta (e-mail) elérhetőséggel rendelkeznek, és hajlandók lennének elektronikus formában olvasni újságunkat, írják meg az e-mail címüket a **sf_reformatus_egyhaz@yahoo.com** címre.*

Azon személyek számára, akik megadják e-mail elérhetőségüket, a továbbiakban drótpostán keresztül fogjuk újságunkat küldeni.

- Szeretettel hirdetjük gyülekezetünk és minden érdeklődő számára, hogy augusztus. 28-án, az Új Kenyér ünnepe alkalmából, az istentisztelet keretében kiszolgáltadjuk az Úr szent vacsoráját. Mindenkit szeretettel várunk!

- Örömmel jelentjük Gyülekezetünk tagjainak, hogy a Presbitérium ebbéli döntése értelmében, Templomunk egy új elektromos orgonával gazdagodott. Köszönet illesse Herczeg Tamás presbitert, aki utánajárt az új orgona megvásárlásának, valamint Fövenyessy Károly főgondnokot, aki az új orgona számára, a régi orgona darabjaiból, egy szép tartó állványt készített.

GYÁSZJELENTÉS

- Szomorú szívvel jelentjük Gyülekezetünk tagjainak, hogy július 15-én Mayer Ottó testvérünk tért meg Teremtő Atyjához. Utolsó útjára július 30-án kísértük.

- Szomorú szívvel jelentjük tagságunknak, hogy augusztus 2-án Miroshienko Ágnes testvérünk tért meg Urunk kebelére. Utolsó útjára augusztus 5-én kísértük.

- Szomorú szívvel jelentjük azt is, hogy augusztus 5-én Pelionisz Mária, Pelionisz András édesanyja, tért meg Teremtő Istenéhez.

- És megrendült szívvel tudatjuk azt is, hogy Renovics Mária testvérünket augusztus 12-én kísértük utolsó útjára.

Az Úr adjon csendes nyugodalmat elhunyt testvéreink számára, hozzátartozóikat segítse meg gyászukban és fájdalmukban, adja meg számukra azt a biztos tudatot, hogy Istenben hiva, Krisztusban bízva, ezen elvállások csak ideiglenesek, az örök életben újból találkozni fogunk.